

Gorenjec

List za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Uredništvo in uprava. Strossmajerjev trg 1.
Telefon št. 73.

Leto XXIII.

Št. 50.

Kranj, 16. decembra 1939

Izhaja vsako soboto.
Naročnina: celoletno 40,- din, polletno 20,- din,
četrtletno 10,- din.

Nevarnost z vzhoda

S sklenitvijo nenapadnega pakta med nacistično Nemčijo in boljševiško Rusijo, — kar se je zgodilo na veliko presenečenje vse svetovne javnosti, ker sta se spoprijateljila dva režima, ki sta prej drug drugega absolutno izključevala na vseh področjih — dalje z vojaškim nastopom Rusije na Poljskem in zasedbo poljskega ozemlja, z uklonitvijo baltskih držav Estonke, Letonske in Litve, in končno z barbarskim napadom sovjetskih čet na malo kulturno in miroljubno finsko državo — se je evropska povojna zgodovina zasukala nenadno v čisto drugo, neznano smer, ki se je iztirila z že izvoženih tračnic dotedanje evropske mednarodne politike. Angleži in Francozi, katerih odposlanstva so po več mesečnih pogajanjih z orientalsko zvitim Stalinom odšla praznih rok iz Moskve, so se v prvih trenutkih presenečenja in onemogle jeze pritoževali nad verolomnostjo moskovskih mogotcev, medtem ko so se Nemci hvalili, da se je pričela med njimi in Rusi doba prijateljstva in sodelovanja, katere politika je bila vedno za obe državi, kot trdijo, koristna. Prvemu presenečenju, to je paktu med Rusijo in Nemčijo, so sledila še nadaljna presenečenja, katerih po vsej verjetnosti še ni konec.

Sovjetska Rusija, ki je pol evropska, pol azijska država, se je po prestani revoluciji posvetila svojim notranjim zadevam, na zunanji pa se je obrnila na vzhod, tam je iskala in branila svoje interese. Bil je čas, ko je Rusija Evropi popolnoma obrnila hrbet. Na delu je bila le njena komunistična, boljševiška propaganda, ki se je po tajnih kanalih pretakala iz Moskve po evropskih državah, in zanetila zdaj tu, zdaj tam trenja, štrajke in nemire.

Naenkrat pa se je Rusija prebudila iz svoje azijske zaverovanosti in zahotelo se ji je v Evropi igrati prvo violino. Tako smo doživeli l. 1933, ko je v zapadni Evropi strašil „direktorij štirih velesil“ (Mussolinijeva zamisel), ki naj bi držal v šahu in strahu vse male države, da je bila po predhodnji seji Sovjetska Rusija sprejeta v Zvezo narodov, kamor so jo privlekli njeni francoski levitarski prijatelji.

Zveza narodov v Ženevi je postala odskočna deska za razne izlete in sprehode komunistične internacionale po državah zapadne Evrope, kar je tudi rodilo v bližnji bodočnosti lepe rezultate, namreč državljansko vojno v Španiji, v Franciji pa vlado zloglasne ljudske fronte, ki je postala filiala moskovske Kominterne in je moč in odporno silo francoskega naroda na znotraj popolnoma razkrojila, na zunanji pa je Franciji uničila ves ugled ter razočarala njene zaveznike. Intrigant, boljševik, tovariš Litvinov, ki je bil letos spomladi detroniziran kot komisar za zunanje zadeve, se je nenadoma prav dobro počutil v družbi prej tako osviroženih evropskih buržujških diplomatov. Spretno je izrabljal vse spore in trenja med evropskimi narodi, ščuval enega v boj proti drugemu.

Nastal je vojni požar v Španiji. Po skoro 3 letih bratomorne vojne, kjer sta se pravzaprav borila med seboj oba evropska tabora, dve ideologiji pomešani s političnimi in gospodarskimi interesi, se je politika Kominterne morala umakniti s Pirenejskega poluotoka, kjer je hotela ustoličiti prvo sovjetsko republiko na zapadu.

Spori v žitak dovolj razkrojeni in razcepjeni Evropi, ki so situacijo čisto pritrdilo do vrhunca, do vojnih zapletljajev, so bili Rusiji vedno dobrodošli, ker se boljševiki nadejajo, da bodo v vojskujočih se državah zaretili revolucijo in razširili svoj raj po vsej Evropi, ki naj bi plesala po godbi iz Moskve.

To kratko predzgodovino, ki je sicer splošno znana, smo navedli zato, ker premnogi mislijo, da je boljševiška nevarnost, lahko jo tudi imenujemo nevarnost z vzhoda, nastala šele z rusko-nemško pogodbo, odnosno z vojaškim nastopom proti Poljakom. Ta boljševiška nevarnost je obstajala že prej, že davno, samo da je bila latentna, pokrita z masko umetne propagande, lepih besed in obljub. Sedaj pa se je razkrinkala pred vsem svetom v svojem azijskem barbarizmu, v svojem pohlepem imperializmu, v svojem cinizmu in moralni propalosti.

Dejstvo, da je Sovjetska Rusija že sedaj nastopila z vojno, čeprav se je splošno mislilo, da se bo vojni dejanj čim dalje vzdrla, ter da bo šele potem, ko bodo vojskujoče se stranke že izčrpane, posegla vmes, se v evropskem časopisju zelo vidno poudarja in komentira. Prvič se dogaja namreč, da skuša Rusija poleg svoje propagande, katero vrči Kominterni, tudi z orožjem doseči svoje cilje in namene.

Strah pred boljševiško nevarnostjo, pred boljševizacijo in sovjetizacijo Evrope pa se je zlasti še povečal z vpadom sovjetske armade na Poljsko, v baltske države, z vdorom na Finsko ter vsled groženj in zahtev stavljenih nekaterim balkanskim državam. Ta strah pred boljševiško nevarnostjo je šel tako daleč, da so nekateri listi že napovedovali premirje med Nemčijo in zapadnimi državama, ter napoved križarske vojne in pohoda vseh evropskih držav proti Rusiji.

To so sicer bajke in pravljice iz kraljestva fantazije, zato pa lahko tembolj za konkretno dejstvo smatramo oster nastop Italije proti Sovjetom in njeno izjavo, da se čuti ogroženo, če ruski škorenj stopi na Balkan. Taktika Sovjetov, katerim se z vojnimi operacijami na severu zelo mudi, da bi se lahko čimprej posvetili reševanju svojih načrtov na Balkanu, je namreč posameznim balkanskim državam različna. Turčijo so hoteli pridobiti s pogodbo; Rumuniji grozijo, napram Bolgariji pa se kažejo kot njeni prijatelji in rešitelji ter zaščitniki Slovanstva. Balkan bo lahko ostal nevtralen in intakten le tako dolgo, dokler se bo branil vdoru sleherga tujega vpliva. Čim pa prodre eden, ali drugi vpliv, bo tudi bodočnost Balkana postala mračna in težka.

Naša država je radi svoje odločne nevtralnosti daleč vstran od vseh sedanjih vojni spopadov. Bojevala se bo le, če bo napadena. Zato pa se moramo mi vsi tembolj boriti proti komunistični propagandi, ki je tudi pri nas ne manjka. Duhovna borba komunizma proti vsem pozitivnim narodno zavednim silam je tudi pri nas v polnem razmahu. To propagando, to borbo najdemo v vseh stanovih, kako poskuša izpodkopati temelje človeške družbe in države.

Tudi boljševizem je prehodni pojav v zgodovini človeštva. Premagali ga bomo brez škode, če bomo na znotraj močni in zedinjeni, odločni, narodno zavedni ter zvesti Bogu in domovini, da bomo v miru gradili svojo lepo državo. In prišel bo čas, ko bo tudi nevarnost z vzhoda, nastala v XX. stoletju, minila in Evropa bo zopet doživela lepše, mirnejše dni.

Italija in Rusija

V sedanjem zapletenem mednarodnem položaju je bila ves čas, odkar traja vojna v Evropi, pozornost evropske javnosti v nemali meri posvečena stališču Italije, vsepovod se je razmotrivalo, ponekod celo s primerno porcijo strahu ugrabilo, kaj bo napravila druga osiščna država v sedanjem evropskem konfliktu. Delale so se raznovrstne prognoze, najbolj zaskrbljeni, a najmanj poklicani so že videli na italijanskih mejah čete, niso pa vedeli, proti komu so te čete namenjene. Nekaj časa se je zdelo, da se italijanska politika niti sama še ni opredelila, in da bo danes ali jutri padla topogledna odločitev, da bo Italija šla na pomoč svojemu zavezniku, ali pa, kar so preprosto najbolj smeli prerokili da se bo na en ali drug način pogodila z zapadnimi državama.

Da se Italija ne želi udeležiti vojne, vsaj zaenkrat ne, je pokazalo dejstvo, da je skušala mirnim potom paralizirati vse one mednarodne vplive in tokove, katere je vojno ozračje zaneslo na Balkan, kjer pravi Italija, da je njena interesna sfera, kar pa tudi drugi trdijo. Tako je tudi Nemčija opetovano izrazila svoje mnenje, da želi na Balkanu mir, ker je njen dobavitelj surovin, žita in vseh drugih potrebščin, katere Nemčija potrebuje za svojo gospodarstvo radi vojne še v povečani meri. Na ta način sta se stališči Italije in Nemčije do neke mere ujemale, čeprav ne vemo za eventuelne njune tajne dogovore, ki se nanašajo na balkansko ozemlje in razdelitev interesnih sfer. Italija je vojno napetost, ki se je jeseni pričela z mobilizacijo po vseh balkanskih državah, razbremenila tudi s tem, da je z albansko-grške meje odstranila vse svoje čete in mnogo pripomogla k znosnejšemu sožitju na vročih balkanskih tleh. V dobro Italiji moramo zapisati tudi to, da ni podpirala revizionističnih aspiracij Madžarske in Bolgarije, ki se tu pa tam javljajo in pomenjajo nevarne bliskavice na balkanskem horizontu, čeprav so zaenkrat še kanalizirane v mejah dovoljene in razumljive agitacije.

Pisalo, govorilo in ugibalo pa se je še več, namreč da se bodo balkanske države spričo nevarnosti, ki jim preti, združile in ustanovile nekak nevtralen blok pod vodstvom Italije, ki naj bi se uspešno zoperstavljala vsaki invaziji na Balkan. Tega bloka do danes ni. Nekateri

rešitelji ter zaščitniki Slovanstva. Balkan bo lahko ostal nevtralen in intakten le tako dolgo, dokler se bo branil vdoru sleherga tujega vpliva. Čim pa prodre eden, ali drugi vpliv, bo tudi bodočnost Balkana postala mračna in težka.

Spričo vseh teh navedenih dejstev je prav, da pomen in obseg boljševiške nevarnosti tudi mi pravilno, moško in pogumno preoceni. Evropa se mora danes pred boljševiško nevarnostjo boriti na dveh frontah. Dočim se je na notranji, to je na duhovni fronti morala proti nauku in propagandi komunizma in boljševizma boriti vsa povojna leta, se mora danes boriti tudi njemu tudi na bojnem polju, na zunanji fronti, to je z orožjem. Obstojajo izglede, da se bo ta zunanja fronta še povečala.

Naša država je radi svoje odločne nevtralnosti daleč vstran od vseh sedanjih vojni spopadov. Bojevala se bo le, če bo napadena.

Zato pa se moramo mi vsi tembolj boriti proti komunistični propagandi, ki je tudi pri nas ne manjka. Duhovna borba komunizma proti vsem pozitivnim narodno zavednim silam je tudi pri nas v polnem razmahu. To propagando, to borbo najdemo v vseh stanovih, kako poskuša izpodkopati temelje človeške družbe in države.

Tudi boljševizem je prehodni pojav v zgodovini človeštva. Premagali ga bomo brez škode, če bomo na znotraj močni in zedinjeni, odločni, narodno zavedni ter zvesti Bogu in domovini, da bomo v miru gradili svojo lepo državo. In prišel bo čas, ko bo tudi nevarnost z vzhoda, nastala v XX. stoletju, minila in Evropa bo zopet doživela lepše, mirnejše dni.

so navajali kot vzrok Turčijo, ki je zaveznica Anglije in Francije, vmes pa so seveda prišli tudi razni gospodarski in politični vplivi obeh vojskujočih se strank, ki skušata posamezne države bolj trdno privezati na sebe. V pogledu stališča do sedanje vojne se je Italija sama deklarirala kot država, ki ni v vojni, niti ne spada med nevtralne države, iz česar sledi, da je pripravljena na vojno, če bodo ogroženi njeni interesi, pravtako pa tudi na mir, dokler nič ne prestopi meje, kjer se Italija smatra ogroženo. Glede svojih že večkrat precej glasno izraženih zahtev se je Italija izjavila, da jih bo najavila pozneje, da pa ni odstopila od njih.

Morda bi se to stališče potrpežljivega čakanja držav na balkanskem področju in v Podonavju še nadaljevalo, da ni tudi tretji prijavil svojih zahtev glede ureditve in teritorialne razmejitve Balkana. Ta tretji je bila Rusija, ki je kmalu po zasedbi poljskega ozemlja izdala svoje namere in načrte tako na Baltiku, kjer jih že uresničuje in na Balkanu, kjer jih namerava uresničevati. Prelom pogajanj s Turčijo — poročila sedaj vedo povedati, da obe državi zbirata na svojih mejah čete — je sicer Rusom zaprl pot na Balkan z ene strani, zato pa je tem hujši njen pritisk na Karpatih na Ogrsko in ob Dnjestr na Rumunijo, kjer se situacija vsak dan menja. Enkrat se izraža v grožnjah in zahtevah, drugič zopet v popuščanju. Za odskočno desko na Balkan naj bi Rusiji služila Bolgarija, ki je radi izgubljene vojne in ozemlja v zagrenjenosti živitarila vseh 20 let, brez prijateljev in zaveznikov, kateri pa sedaj Rusija obeta vrnitev Dobruže. To je za Bolgarijo sicer zelo lepa in blagovna melodija, vseeno pa še ni nasleda tem zapeljivim sirenskimi glasovom, ker je uvidela, da se ji v ruskem obsegu ne obeta prav nič svetlejša bodočnost od sedanje. Ruske aspiracije pa so namenjene proti Carigradu, proti izhodu na Sredozemsko morje in mogoče kot pravijo nekateri, tudi v notranjost Balkana proti Jadranskemu morju.

V tem pogledu pa ruski načrti kolidira z italijanskim stališčem na Balkanu in Sredozemlju sploh. Čim je Rusija najavila svoj pohod na Balkan, je Italija izstopila iz dosedanje rezerve in izjavila, da bo svoje pravice na Balkanu branila z vsemi silami.

Zato, lahko razumemo, zakaj je v zadnjih tednih več italijanskih listov zavzelo odločno stališče proti politiki Sovjetije. Zlasti so to bili: „Messaggero“ v Rimu, „Stampa“ v Turinu in „Corriere Padano“ v Ferrari, ki je glasilo maršala Balba. Ta list je objavil celo vrsto člankov proti Sovjetiji, v katerih imenuje moskovsko vladno „bando morilec“, „družbo gangsterjev in lažnikov“. Politika Stalina se slika kot prikrita nevarnost za vso Evropo.

Polemika italijanskih listov proti Sovjetiji je povzročila tem več pozornosti v evropski javnosti, ker dotlej italijansko časopisje o Sovjetski Rusiji sploh ni veliko pisalo, ali pa zgolj v obliki časnikarskega obveščanja. Vse to kaže, da je bila Italija v resnici zadeta v živce. Neki rimski list je pisal, „da brez ozira na odgovornost onih, ki so povzročili sovjetsko intervencijo v Evropi, je gotovo, da boljševizem ne pričakuje nič drugega, da si nič bolj ne želi, kakor medsebojno uničenje evropskih narodov, da bi na razvalinah ustoličil svoj teror, svojo tiranijo in sramoto.“

Novi nemški politični kurz torej na načelnem zadržanju italijanske politike napram Sovjetom ni nič izpremenil. Italija se je vedno borila proti boljševizmu. Zato je tudi aktivno sodelovala v španski državljanski vojni, da prepreči boljševizacijo Pirenejskega poluotoka. Razmerje med obema latinskima deželama še vedno sloni na protikomunistični liniji in Italija ne misli sadove svojega protiboljševiškega boja v Španiji opustiti na ljubo novim političnim kombinacijam.

Italija je tudi danes zagovornica miru, to pa ne v zadnji vrsti radi tega, ker se boji, da bi se vojna, ako bi dalj časa trajala, mogla raztegniti tudi na Balkan in v Sredozemlje. Čim dalj časa bo vojna trajala, tem več novih problemov bi utegnilo nastati v evropski politiki. Predvsem obstoja nevarnost, da bi boljševizem radi nadaljevanja vojne imel največ koristi. Dokler se je sovjetska politika omejevala na področje, kjer Italija ni imela ne političnih, ne kulturnih interesov, je italijanska diplomacija slejkoprej ostajala v korektnih odnosih s Sovjetijo, kakor prica tudi italjska priateljska pogodba iz l. 1933 in vse nadaljne pogodbe gospodarskega značaja. Za Italijo kot velesilo pa nastaja seveda drugo vprašanje, kakor hitro bi Sovjetska Rusija poizkušala prodrati v območje, kjer so prizadeti italijanski interesi.

V Rimu smatrajo poizkus Rusije, da okrepi in podpre svoj vpliv na Balkanu, kot vdor v italijansko interesno sfero. Balkan je namreč zaledje onega Sredozemlja, ki ga je Italija vedno smatrala za svoj življenjski prostor. Prodiranje Rusije proti jugovzhodu Evrope ogroža tudi varnost Italije na Jadranu. Zaradi tega je Balkan središče italijanske politične pozornosti.

Upoštevati pa je treba, da bo Italija segla po orožju proti Rusiji le v skrajnem primeru. To pa iz razumljivih razlogov. Italija je v tesni politični in vojaški zvezi z Nemčijo, ki je trenutno zaveznica Rusije. Zaenkrat tudi še ni izglede, da bi v primeru vojaškega spora z Moskvjo mogla računati na sodelovanje še kake druge velesile. Znano je, da Anglija in Francija še nista podrl vseh mostov do Moskve, če ne bo popolnega preloma povzročil sedanjí spor radi Finske in izgon Rusije iz Zveze narodov, ko Rusija grozi z vojaško zvezo z Nemčijo, kateri bo nudila vsestransko pomoč, ker računata, da se utegne Rusija radi križajočih se interesov še vseeno obrniti proti Nemčiji. Zato je treba razumeti previdno taktiko Italije napram Rusiji. Toda ta taktika ne zabranjuje Italiji, da ne bi previdno in smotno nadaljevala s svojimi strategičnimi pripravi.

S svojo direktno zvezo s Španijo, z zelo dobrimi odnosi, ki jih ima Italija z vsemi državami na Balkanu, pa tudi s korektnimi odnosi do vseh evropskih velesil, Italija dejansko pripravlja obrambo proti novemu vdoru — Sovjetske Rusije v Evropo. Razplet priprav obih nasprotnikov bo morda pokazala še bližnja bodočnost.

TEDENSKE NOVICE

Protituberkuozni dispanzer v Škofji Loki

je začel poslovati v torek 12. decembra. Dispanzerski prostori se nahajajo v občinski ubožnici na Spodnjem trgu 17. Ordinaijske ure bodo poslej redno ob torkih popoldne od 3. ure dalje. Ordinarial bo zdravnik-specialist; za pljučne bolezni iz Ljubljane. Zaščita sestra škofjeloškega zdravstvenega doma, ki je začel z delom že prejšnji teden v novi šoli, bo vršila tudi v protituberkuoznem dispanzerju svoj samarijanski posel. Člani lige imajo pravico do brezplačnih pregledov.

Leseni most za vozni promet zaprt

Kljub svarilnim znakom na novem lesenem mostu preko Kokre, kljub oglašom in prepovedim se še vedno najdejo brezobzirni vozniki, ki s preobloženimi vozovi dirjajo preko mostu. Vsled tega smo primorani do nadaljnjega prepovedati vsak tovorni promet. Posameznim pešcem in kolesarjem je prehod preko mostu dovoljen. — Občina Kranj.

V Kranju, dne 14. decembra 1939.

Pomanjkljivosti

Prav zares bi bilo krivično, če bi kdo trdil, da ni veličasten pogled na mogočno stebrovje ob preloženem Gašjejskem klanu in nasam klanec, ki se je zajedel prav v živo skalo in se v umirjenem padcu spušča proti savskemu mostu. Nad cesto visi breg, pa vrsta masivnih stebrov mu je kos, da ne more s svojimi uničujočimi silami dalje. Po temenih stebrov pa se vzpenjajo stopnice, ki vodijo v Stražišče.

Pa je tako v tej naši deželi, da ne more nikdar biti zgrozen kak objekt brez večje ali manjše pomanjkljivosti. Saj bi v temle slučaju nihče ne godrnjal, če bi pri nas vedno vladalo le poletje. Toda kaj se hoče. Vreme ima svoje muhe. In za soncem pride dež, potem sneg in še led, in tu se začne godrnjanje. Pa prav upravičeno. Zato namreč, ker pot po tistih stopnicah nad mogočnim stebriščem postane v zasneženih jutrih ali ob poledici zelo nevarna in čisto neuporabna. Nevarna in neuporabna pa je, zato ker ni nobene primerne droge za oprijemanje. Debela lesena ograja pač ne more služiti obenem za oprijemanje, prav tako tudi ne kameniti stebri.

Seveda imajo upravičen razlog za godrnjanje in zabavljanje vsi oni, ki morajo v zgodnjih jutranjih urah na delo v tovarne ali kam drugam, pa vsled slabe poti niti po stopnicah ne morejo. Tu hodi vsak dan precejšnja množica ljudi in je zato nujno potrebno, da se napravijo tukaj drogovci za oprijemanje. Prosimo odločujoče čim hitreje, da to pomanjkljivost odstranijo, ker naše mnenje je pač takšno, da naj javne naprave služijo ljudem, ne pa da so jim celo v oviro.

„Uri molitve“

Castitum cerkvenim predstojništvom toplo priporočamo uri molitve „Za mir med narodi“. Sestavljeni sta v duhu novodobnega liturgičnega gibanja; besedilo je vzeto večinoma iz svetega pisma in iz liturgičnih besedil. Knjižica obsega obe molitveni uri, tako potrebni za sedanji čas, stane le 2.50 din. Ves čisti dobiček bo šel za dobrodelne namene. Naroča se pri Tiskovnem društvu v Kranju. Izvolite jo prosimo, skupno naročiti.

Trgovine v nedeljo

V nedeljo 17. decembra bodo trgovine dopolne odprte, da si bodo ljudje mogli nabaviti svoje potrebščine za Božič. O tem obveščamo tako prebivalstvo Kranja in okolice, kot vsega kranjskega okraja. Prihodnjo nedeljo 24. decembra pa bodo trgovine ves dan zaprte, zato bo nakup zadnji dan pred Božičem nemogoč.

Halo!

Predno kupite kakršnokoli darilo: ure, zlatino, srebrnino, si ogledite drago zalogo v strok. urarski delavnici

Drago Šegregur
Kranj, Vidovdanska cesta št. 15.

Najboljše! Najcenejše!

IZ UREDNIŠTVA

Vse naše gg. dopisnike in sotrudnike prosimo, da nam prispevke za božično številko pošljejo najkasneje do sredo popoldne.

IZ UPRAVE.

Vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali letošnje naročnine, vljudo prosimo, da to store čimprej, ker jim bomo v nasprotnem slučaju list ustavili.

KRANJ

Koncert škofjeloške vojaške godbe

Vse meščanstvo in prijatelje glasbe opozarjamo na nocojšnji simfonijski koncert slovanke glasbe, katerega priredi godba 1. planinskega pešpolka iz Škofje Loke v veliki dvorani Narodnega doma točno ob 20. uri zvečer. Orkester dirigira g. Lojze Smrekar, neumorni kapelnik vojaške godbe v Škofji Loki, sodeluje pa tudi harfenist šolski upravitelj iz Kranja g. Peter Potočnik. Spored koncerta je tako izbran in vsebuje najlepša in najvidnejša dela iz slovanke glasbe. Zastopani so skladatelji vseh slovanških narodov zato je koncert tem bolj pomemben ravno v teh časih, ko je treba ljudstvu navdušenja in vzpodbude za narodno zavest.

Prosneto društvo Vas vabi na redni občni zbor v ponedeljek 18. decembra ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu.

Izložbe naših kranjskih trgovcev se lahko po svojem okusnem aranžmaju kosajo z izložbami večjih mest kot je Kranj. Vidi se, da naši trgovci in tudi obrtniki ne štedijo s sredstvi in zato izučeni močmi, da so izložbe lepe in izbrano napravljene. Danes naj med drugimi omenimo krasno božično izložbo našega stalnega oglaševalca g. Raugusa, ki se je v resnici zelo potrudil, da ustreže svojim strankam. Ureditev take izložbe da dovolj dela.

Priporočamo trdko Krašovec na Bekselnju, trgovina koles, ki je sedaj svojo trgovino zalozila tudi z radio aparati in s športnimi predmeti. Berite oglaš.

Brivnice v božičnih praznikih v Kranju bodo odprte sledeče: V soboto 23. decembra kot vsako soboto do 9. ure zvečer, v nedeljo 24. od 7. ure zjutraj do 4. ure popoldne, na Božič 25. bodo ves dan zaprte, na Stefanovo 26. pa bodo od 7. do 12. ure odprte kot ob navadnih nedeljah.

ŠKOFJA LOKA

Nočni alarm. Miklavževi večeri so ponavadi precej razburkani, ampak tako strašnega „alarm“a, kot so ga to noč doživeli prebivalci Spodnjega trga, zlasti sosedje hiše št. 32 se tudi zlepa ne doživlja. Bila je ura okoli pol 12 ponoči, ko so ljudje zaslišali divje ropotanje in zbijanje na neka vrata. Kričanje in povečanje, da „fant mora priti dol“. Vsi sosedje so bili trdno prepričani v pr. em trenutka, da je moral nastati nekje v bližini strašen požar, zato je bilo precej razburjenja. A kmalu so videli, da gre za nekaj čisto drugega bolj delikatnega, bolj nerodnega, zlasti za prebivalce zgoraj omenjene hiše in njih staro „devico“, ki lovi na limance otroke. Ko so sosedje uvideli kakaj gre, so glasno odobrvali korak staršev, ki so z vso odločnostjo zahtevali svojega mladoletnega sina iz hiše. Oče je izjavil, če ga ne izpuste takoj, da ga bo poiskal tudi s pomočjo orožnikov. Po daljšem prekanjanju, v katerega se je ob zgražanju vseh, ki so poslušali, vtaknila tudi prizadeta ženska, so fanta vendar izpustili, da je odšel s starši domov. Ljudje so videli, kako sta mati in fant jokala. Mi pa javno povemo, da so starši prav storili, le premalo strogo in da naj v morebitnem drugem slučaju postopajo še energičneje, ker nikakor ne gre, da bi nekdo na ta način uničil ves trud staršev za fanta in vso njegovo bodočo življenjsko pot. Starši zavedajte se, da imate za seboj vso pošteno javnost.

Zaradi strupenega jezika. Pod tem naslovom je 7. decembra pod rubriko „Iz Škofje Loke“ prišel „Slovenski narod“ strašno klobaso, ki meji že na kleveto in prav nalašč izniči laž. Radi bi vedeli, kje je mogel g. dopisnik dobiti tako bedaste, izničilne in naravnost s hudobijo pomešane informacije. Kakšen interes ima neki „Narod“ in njegov dopisnik, da se na ta način okleveta poštenega družinskega očeta, ki se mora spričo svoje naloge malo drugače truditi za svojo družino.

kakor mnogi, ki žive od inštnege dvojnege služkarstva. Na tako grd in nedostojen način vlačiti po časopisih družinske razmere revnih ljudi, pač ne more biti dostojno, posebno pa še, ker je od prve do zadnje vrstice samo laž. Če se na Kamnitniku mož in žena grdo gledata, to more vedeti ves svet, če pa se soprog in soproga obmetavata s krožniki in kletvicami, to je njihova družinska stvar, in se mora pokriti s čim gostejšo kopreno. Je pač tako danes. Pribijemo pa, da je omenjeni članek od prve do zadnje pike zlagan.

TRŽIČ

Kuharski tečaj. Na tržiški meščanski šoli se bo mesca januarja pričel kuharski tečaj za dekleta. Prijave za tečaj sprejema ravnateljstvo meščanske šole do 20. decembra, tam se dobe tudi vsa podrobna navodila.

ŠENCUR

Osmi december je naša katoliška mladina proslavila zelo slovesno, kakor še nikdar. Dopoldne je v številnih vrstah prejela sveto obhajilo, popoldne pa so se slovanški fantje in dekleta z mladci in mladenkami zbrali pred Prosnetim domom, odkoder so v sprejedu odšli v cerkev k večernicam. Bil je razveseljen pogled, ko je toliko skupin radostne mladine strumno korakalo za godbo, ki je igrala vesele koračnice. Po govoru je pete litanije prvi spremljal. farna godba. Bil je za vse nekaj novega, nekaj tako veličastnega, da so mnogim od ganotja silile solze v oči. Po litanijah se je 500 ljudi vselo v Prosnetni dom, kjer je bila Marijanska akademija. Nastopila je mladina iz Olševke, Visokega, Šenčurja, Vokla in Hrastja s petjem, deklamacijami, s telovadnimi in dramskimi točkami, da so imeli vsi občutek: Kako lepo je biti med mladino, ki tako vneto in zbrano Marijo časti. Med odmore je zelo pridno igrala farna godba.

Slovo. Ta teden odhaja iz Šenčurja gđ. učiteljica Kunaver Marija. Njeno ime bo trajno zapisano v tukajšnji društveni kroniki. Zakaj bila je od vseh početkov prva učiteljica v Šenčurju, ki se je z vsem srcem oklepala našega Prosnetnega društva. Ustanovila je v Šenčurju deklinski krožek ter ga uspešno vodila skozi tri leta. Dekleta so ji v ponedeljek iz hvaležnosti priredile v slovo okusno čajanko, pri kateri so prav bogato postregle s pacifom ter se prisrčno in ganljivo poslovile od svoje ljubljene voditeljice. Govorili so tudi g. župan Umnik, g. župnik Vavpotič in zastopnik Prosnetnega društva, ki so se s hvaležnimi besedami spominjali zaslug, ki si jih je pridobila gđ. učiteljica za našo prosveto. Želimo ji v Domžalah kar največ sreče!

Smrt. V Olševku je umrl znani organist Naglič Franc. V nedeljo, dne 3. decembra t. l. je na občnem zboru Cecilijanskega društva še dirigiral svojim pevcom — a čez dober teden je nenadoma preminul. Bil je organist samouk, pa si je s svojo neugnano pridnostjo ustvaril v Olševku močan pevski zbor, čigar basi slovijo daleč naokrog. Pokopali smo ga v četrtki ob veliki udeležbi. Posebno ganljivo so se poslovlili od svojega pevovodje pevci z lepim petjem in govorom.

CERKLE

Naša šolska mladina bo igrala v nedeljo 17. decembra ob 3. uri popoldne v Ljudskem domu pod vodstvom učitelja Zumra prelepo Golijevo božično igro v 4. dejanjih „Petrčkove poslednje sanje“.

Starši in prijatelji mladine ste prav iskreno vabljeni, da si ogledate delo mladih, da se z njimi veselite in da ste ponosni na njihove uspehe. Naj ne bo dvorana prazna, številna udeležba naj pokaže, da ljubite svojo otroke.

Božična igra je to, prikazuje življenje uboge otroke, ki mu je vojna vzela očeta in mater. Videli boste želje, ki jih ima sirota, ki izkuša na sebi krivice tega sveta. Pri Jezusku išče tolažbe in vročine sanje ga peljejo v podzemeljsko votlino h kralju Matjažu in v gozd, ki slovesno praznuje sveto noč in se pripravlja za sprejem Jezuska.

Ob tej priliki bomo obarili revne otroke, bodite dobrih rok. Spomnite se na množice sirot, ki jim je zopet vojna vzela očeta in jih ločila od dobre mame. Sirote so in v igri boste videli pretresljivo življenje takega otroka.

Starši dobro se nam godi, pri nas ne divja še vojna vihra. Pomislite na vaše otroke, morda bodo tudi oni kdaj revni in pomoči potrebni, zato bodite dobri in radodarni.

NAKLO

Ponovitev igre. Na praznik sv. Stefana pop. ob 3. uri bo tuk. „Prosnetno društvo“ na ponovno željo občinstva ponovilo veseligr: „Senator“, katero je uprizorilo že v novembru. Če hočete veselje in zabave, vas vabimo, pridite v obilnem številu.

Za novo leto nam tuk. pevski zbor pripravijo veselo presenečenje — za Naklo nekaj novega: opereto v dveh dejanjih: „Čevljar in vrag“, ki bo verjetno na Silvestrov večer in na praznik sv. Treh kraljev; datum vam še pravočasno javimo, danes vas le opozarjamo, da že sedaj mislite na to.

ISKAFIX
SRAJCE S POLTRIM NESKROBJENJEM OVARNIKOM SO NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO!

IVAN SAVNIK IN SINOVA
KRANJ

BELEŽKE

Le naprej brez mira... Na praznik Zedinjenja so se slovesnosti v cerkvi udeležili tudi člani našega „Fantovskega odseka“ v krojih in z zastavo. Ko so prišli do cerkve, so jih opazili učenci tekstilne šole, med katerimi mora biti tudi nekaj postavnih vitezev, kajti pogled na fantovske kroje jih je tako navdušil, da so začeli živžgati nad njimi. Prihodnjice le naprej, a bolj mirno!

Debatiranje med sv. mašo. Stalno opazuje, da prihaja na kor k osni sv. maši skupina mlajših gospodov, večinoma akademikov, v počitnicah tudi srednješolci. Pri vsaki sv. maši se razvije glasni razgovor, na račun duhovnika in mimoidele pevec pačajo pkre opazke. Vsako opominjanje od drugih ljudi je bilo doslej zaman. Ali je sv. maša za to, da se med njo debatira in nedostojno obnaša? Če ne bo v prihodnje miru na koru, bomo objavili z imeni dotične gospode. Le žal, da je med temi gospodi navadno največ tistih akademikov, ki se tako radi imenujejo, da so katoliški akademiki, ki so po našem mnenju zelo malo podobni katoliškim akademikom. To so tisti gg. akademiki, za katere veljajo tudi besede: Extra chorum cantantes.

Obrtništvo

Pretekli teden so bili preizkušnje vajencev za pomočnike, kot jih redno vrše obrtniška združenja. Z ozirom na to je nujno potrebno, da o tej zadevi malo več spregovorimo. Skupno združenje obrtnikov opaja na teh izpitih, da se točno izpolnjuje na našem obrtniškem telesu to, na kar vedno opozarjamo. Že par let sem se vidi viden padec znanja in pa tudi zanimanja za to, kar se je fant odločil in kar mu bo dajalo trd kruh skozi vse življenje, tako bo stal pri rokodelstvu. Toda zadnje leto pa je razlika tako, da mojstri ne moremo preko tega, ako nočemo, da že v bodoči generaciji naš obrtniški stan popolnoma ne propade. Torej poistimo vzroke.

Zadnja leta je nastal velik preobrat v pojmovanju novih določb med mojstri in njegovim obojem. Največ nepoklicani in gledajoči z napačnimi očali, prikazujejo razmerje neprimerno, pozabljajo pri tem gospodarski položaj in potrebno sožitje mojstra in učenca, neče pa nihče priznati, da je treba naraščaj usposobiti, da bo zmogel prevzeti delo in nadaljevanje prednikov. Pozablja se, da se v obrtni stan rekrutira največ kmečkih sinov, potem delavskih, nato šole drugih.

Da je treba v tej smeri mnogo truda, pa tudi strahovanja za take fante, upamo, da mora vsak vzgojitelj potrditi. In s tem pridemo na šolsko izobrazbo, torej obrtno šolo. Danes in še bolj v bodoče bo vsak primoran biti toliko naobražen, da bo poleg strokovne sposobnosti znal tudi računati in podobno, ker se vedno več zahteva od samostojnega obrtnika. Vidimo pa zadnje čase, da se naša doraščajoča mladina premalo zanima, to so nam dokaz vajeniške preizkušnje.

Kdor misli, da se bo iznil s par urami dela na dan in pa da bo z gledanjem, kako čim manj delati dobil veselje in ljubezen do dela, ta se zelo moti in bomo vsak čas imeli več očitih dokazov, da je to v principu zgrešeno. Zato ne bo drugače, kot da bo mojster strahoval vajenca, seveda pravično in ga navajal k temu, kar je zgoraj opisano, izogibajoč se kateregakoli izkoriščanja. Z nasprotno vzgojo pa ne bomo dosegli le slabe obrtnike, pač pa tudi v drugih ozirom nezanesljive državljanke, ker marsikdo skoči s poti, ako se mu jo pri- graja, ter s tem podpirali one, k žele, da bi bil obrtniški stan šibek in podrejen.

Obrtno društvo v Kamniku priredi koncem tega mesca žrebanje efektne loterije, katere dohodek gre za Obrtni dom. Počlani so srečke,

„ČEVLJI“

VLADO KRANJC — KRANJ

nudi najbolj kvalitetne čevlje - po starih cenah.

Vodja sloven. naroda častni doktor

Na svoji seji, dne 1. decembra 1939 je senat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani soglasno odobril sklep pravne fakultete, s katerim je bil soglasno izvoljen za častnega doktorja prava predsednik senata g. dr. Ant. Korošec. Ta čast je bila podeljena dr. Korošcu za njegove velike zasluge za ustanovitev, ohranitev in razvoj ljubljanske univerze. Slovesna potrditev bo v nedeljo dne 17. decembra t. l. v univerzitetni zbornici. Dr. Korošcu pa k visokemu priznanju za „častnega doktorja prava“ iskreno čestitamo: v tem odlikovanju vidimo priznanje njegovi borbi za slovenske kulturne vrednote, ki so mu pri vsem njegovem državiškem delu stale vedno pred očmi in je vsa njegova skrb veljala ohraniti in razviti vsega, kar mora stati v temeljih naroda, ki hoče biti kulturni in samobiten.

20-letnica slov. univerze

Poteklo je dvajset let odkar je bila z državnim zakonom ustanovljena slovenska univerza v Ljubljani. Bolj kot večstoletnice svetovnih univerz, je za nas pomemben ta jubilej naše slovenske univerze, ker je bila z nje ustanovitvijo l. 1919. kronana naša narodna samobitnost in kultura polnost.

Na pobudo akademske mladine bo ta dvajsetletni jubilej slovesno praznovan. Spored slovesnosti, ki bodo ob tej priliki, je naslednji:

V soboto 16. decembra t. l. ob 20. uri bo v opernem gledališču SLAVNOSTNA PREDSTAVA Foersterjeve opere „Gorenjski slavček“, z otvoritvijo predsednika Akademikega akcijskega odbora in besedo g. O. Zupančiča. V nedeljo 17. t. m. ob 10. uri bo v zbornici na univerzi SLAVNOSTNA SEJA Univerzitetnega sveta.

Ob 11. uri pa bo v veliki unijonski dvorani SLAVNOSTNO ZBOROVANJE.

1. Državna himna (Akademski pevski zbor).
2. Uvodna beseda: Predsednik Akad. akcijskega odbora g. L. Leskovar, cand. iur.
3. Pozdravni nagovori zastopnikov oblasti.
4. Borba Slovencev za svojo univerzo: Univ. prof. dr. J. Polec.
5. Ustanovitev slovenske univerze: Predsednik g. dr. A. Korošec.
6. Izročitev zahvalne spomenice predsedniku g. dr. Antonu Korošcu.
7. Prečitanje spomenice vsem za našo univerzo zaslužnim osebnostim.
8. Ob dvajseti obletnici: Rektor slovenske univerze g. dr. M. Slavič.
9. Manifest profesorjev in slušateljev ob dvajsetletnici slovenske univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani.
10. Hej Slovani!

Naj bo proslava dvajsetletnega jubileja slovenske univerze dogodek, ki bo povezal vse Slovence v veliki misli na popolno slovensko univerzo - severni kulturni branik Jugoslavije.

Plašče na zalogi
tudi po meri, poceni
in solidno pri

JUSTINI JAKOFCIČ
KRANJ, Mestni trg

† Jožef Rogelj

V torek 5. decembra zjutraj je vso župnijo potrla nepričakovana vest, da je naš g. župnik Jožef Rogelj ponoči nenadoma umrl. Od oktobra 1934 dalje je služboval na Dobravi — torej dobrih 5 let. Vsem, ki ljubijo cerkev in radi obiskujejo službo božjo, se je zelo priljubil. Skrbel je za red in snago v cerkvi — za okras oltarja s cveticami, posebno se je zavzemal za lepo cerkveno petje. Za vse je bil zelo skromen, a do revežev skrajno darežljiv, zato ni zapustil premoženja. Marsikateri faran se je šele po smrti spomnil kako dobrega, vestnega in gorečega duhovnika smo izgubili z njim.

V četrtek 7. decembra ob poli desetih dopoldne se je vršil veličasten pogreb. Skoro vsa fara se je zbrala pred župniščem. Prihiti so njegovi duhovni tovariši — sosedi z g. dekanom Faturjem. Prišli so njegovi duhovniški sošolci med njimi g. stolni kanonik dr. Žerjav. Sorodniki in ožji rojaki iz župnije Velešovo so bili častno zastopani. Pred župniščem je zapel pevski zbor žalostinko, nato se je razvil dolg pogrebni sprevod v župno cerkev. V sprevodu so nesli veliko vencev, korakala je šolska mladina pod vodstvom učiteljskega dekleta Marijine družbe in ostali zastopniki organizacij iz župnije. Pogreb je vodil g. kanonik dr. Žerjav in z njim je stopilo v sprevod še 10 duhovnikov.

V cerkvi je imel g. kanonik dr. Žerjav glavni boko v srce segujoči govor in lepo razložil, da je duhovnik svojim faranom v prvi vrsti namestnik Kristusov. Kot takega naj ga farani sprejmejo, poslušajo in ubogajo. Za to bodo enkrat dajali pred Bogom odgovor. Nato je opravil g. dekan Fatur peto sv. mašo za rajnega. Pevski zbor je zapel v cerkvi „Usliši nas Gospod“ in po opravljenih molitvah na pokopališču še eno žalostinko. V cerkvi je bila po pogrebu še ena tiha sv. maša za pok. g. župnika. — Zvonovi so utihnili, pevci so odpeli, grob so zasuli z grudo, spomin na blagega g. župnika bo pa še dolgo ostal v srcu hvaležnih faranov, ki se ga bodo trajno spominjali v svojih molitvah.

Občni zbor Prosvetnega društva v Kranju

Občni zbor „Prosvetnega društva“ v Kranju bo v ponedeljek, dne 18. decembra v dvorani Ljudskega doma ob 8. uri zvečer. Pozivamo vse člane, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Vsled znanih razmer se je letos nekoliko zakasnel, zato je še bolj potrebno, da dobimo novih pobud za visoke smotre, katerim služi društvo. V ponedeljek torej vsi zavedni prosvetarji na občni zbor. Spored običajen.

TEDEN PRED BOŽIČEM

BREZOBVEZEN OGLED

RADIO APARATOV

„Radione“, „Telefunken“, „Orion“ itd. v trgovini koles

Krašovec, Kranj »Na Bekselnua«
(Istotam šivalni stroji!)

Joža Herfort:

Sinovi pustinje

Terra meridionalis! Sinje morje, žgoče sonce, pusto, skalnato gričevje z mirtovjem in maginjem porastlo, redko cvetje v zgodnji pomladi, oslovsko riganje in petje deklet čez dan in šakalje tuljenje ponoči, vse noči do jutra! Obljubljena dežela črnega in rdečega, kot vrisk kislega vina. smrdečega ovčjega in kozjega sira, žarke gnjati in olivnega, neprečiščenega olja...

Južna Dalmacija, biser morja, divni fjord — Boka Kotorska. Neroden, majav vlačilec me je pripeljal v mal zaliv, na pomolu ni bilo žive duše. Nemilo so vrgli na breg mojo prtljago in za njo kosti mojega rojstva. Oziraje se po razpaljenih bregovih sem zagledal očanca v črnogorski narodni obleki in ga glasno pobaral po smeri moje poti. Ves odgovor je obstojal v dolgem: „Aa?“ Ponovil sem vprašanje. Spet: „Aa!“, sedaj pritrjujoče. „Ti si novi dotur! Aa! Pasaj grado štradin, pa češ doči ča!“ Obrnil mi je hrbet in le to sem še ujel, da tu ne bo bogve kaj posla.

Poklical sem si na pomoč vse znanje francosčine in latinščine in pogruntal, da moram iti po cesti kar naravnost, pa bom prišel ča...

Tovariš je prišel od veselja kar skakati in me jel častiti z ljuto, nato z jako ljuto in nazadnje s črno kavo.

Cim bolj se je oni veselil, tem bolj sem postal klavrn, dobro se zavedajoč, zakaj je tovariš tako vesel. Črni dnevi so vstajali pred menoj. Povprašal sem ga po lovu.

„A, ste lovec! No, potem bo pa vam bolje, kot je bilo meni. Imate dovolj šakalov, par zajcev, kotorn in rac pa obilo.“

— Kaj šakali so tu? sem živo vprašal.

„Ha, pa koliko! Brez samokresa se v naraku ne podam nikamor!“

— Pa, kolikor vem, šakali ljudi ne napadajo, kradejo samo kokoši, zajce in kvečjemu kozel!“

„Slabo poznate šakala! Če je v sili, se vam zažene na najobčutljivejše mesto, med noge se vam zažene.“

— Veste kak primer?

„Do zdaj še ne, toda kmalu bi se bila zgodila nesreča. Iztrdnjave je šel častnik in zalotil v rovu tri šakale. Dva sta lahko še odskočila, tret-

ji se ni mogel rešiti. Zamolklo je zarenčal in se pognal revežu med noge. Mož je poskočil, verjetno, da je tedaj potolkel rekord v skoku v višino in se tako rešil pred napadalcem, ki je porabil zmedo in ušek.“ Nasmehnil sem se omalovažujoče, nakar me je tovariš resno posvaril pred to zverino. Pod noč mi je parnik odpeljal tovariša in osamel sem, kot ptič na jesen.

V mraku sem legel na teraso, gledal južno, zvezdno nebo in čakal, čakal v nemem, a nemirnem pričakovanju na pesem pustinje. V vasi se je na vse grlo drl in prepeval svoje večernice osel ko je ohripel, mu je zamrla pesem v breznaadnem aaa... a, aa...

Mlaj je bil in ni bilo meseca, oddaleč se je čulo mrmranje morja, visoko v Lovčenu se je zasvetila lučca samotnega popotnika, ura pa se je pomaknila na deveto. Mir, strahoten mir in tišina ki trga dušo v dvomih nad še neizpoljenim pričakovanjem. Na trdnjavi ob morju se je oglasila trobenta. Mirozov... Komaj pa je izzvenel poklednji akord v gluho noč, se je oglasila pustinja v svoji strahotni pesmi. Šakali.

To je zmes glasov, divja muzika, ki trga živce in nasilno iztrga iz duše vse, kar je lepega, napolni jo s temačno grozo in tesnobo, s pošastno pesmijo divjine, ki vzbudi v duši vsa dejanja in temne spomine, da vstajajo in plešejo pred teboj kot zli apokaliptični jezdec...

Z divjim smehom izgubljenca se je pričela, da sem prisluhljil z grozo, z ono grozo, ki jo občuti le oni, ki je videl že umirati izgubljenca v umobolnici. Vmes je udaril drug glas, popolna disonanca prejšnjega, podoben je bil joku maledeta, ko najbolj trpi, ko je prežeto mlado telo z brezmejno bolečino. Spet tretji je bil tako zverinski, tako zlohoten, da bi bilo voljeje zavijanje proti njemu mila pesemca. Posamič so tulili in zavijali, nato hip grobne, da, prave strahotne tišine in nato pesem v zboru. Pesem, strahotna in tesnoba, pa vendarle pesem — divjine.

Šakali so mi tulili dobrodošlico. Tulili so morda četrte ure, nato so utihnili in le tu pa tam se je oglasil kak šakal, pa vselej kratko in tožeče.

V nemirnem snu, v težki, moreči soparni noči so me vso noč vznemirjali šakali, vso noč me je dramil iz nemirnega spanca krik pustinje...

Drugo jutro sem se seznanil z vaškimi velmožni in takoj vsem razodel svojo vročo željo in strast — lov! Napotili so me k orožnikom, češ, da so ti vneti loveci in naj se z njimi zmenim glede pravic, lova, puške in podobno.

Stražmojster je bil dokaj prijazen mož, predstavil mi je vse orožnike in jim strogo zabil, da me morajo pri slednjem mojem poslu podpirati, tudi glede lova, češ, da se je osebno prepričal, da imam vse pravice in papirje v najlepšem redu. Pokazal mi je tudi svoj arzenal, staro avstrijsko karabinko in precej zanemarjeno dvocevko. Dokler pa ne dobim puške od doma, tako je dejal, da so mi vse njegove puške vsak čas na razpolago, praviako naboji in — pes.

„Kakšnega psa pa imate?“ sem ga radovedno pobaral.

— „Dobrega!“ je bil lakoničen odgovor. Bil je to pes stotih krvi, pes, kakršne sem po domačih hostah z vno preganjaj, tu pa mi je bilo usojeno loviti s takim pasjim nestvorom. Slepa usoda pa je hotela drugače.

Za večer sem naprosil stražmojstra, da mi je posodil puško in par nabojev. Da bom poskusil pod južnimi zvezdami svojo lovsko srečo, sem dejal. „Dobra ti kob lovačka!“ mi je dejal, ko sva si na razstanku stisnila roke. Glava mi je brenčala od ljute, da bo drugo jutro podobna čebru, sem pa tudi dobro vedel.

Komaj se je jelo mračiti, že sem koračil skozi vas mimo kamenitih ograd in oljčnih nasadov. Staro grobljo ob poti sem si ogledal že popoldne in se že tedaj odločil, da bom tu počakal na strahotno pesem. Skril sem se v divje mirtovje, pripravil puško in nestrpnost čakal, čakal novega doživljanja...

Iz Tivta so posamezne lučce metale bežne sence in malo, malo svetlobe. Lovčen se je ovil s plaščem teme, s trdnjave pa se je oglašil mirozov, ona pesem, ki sem jo tako težko čakal. Ze je izzvenel poslednji akord. Čakal sem pesmi divjine, pa vse, vse je bilo tuho, mrtvo. Tik morja je prav v tem hipu zateglo zatulil šakal, na gruču, na dvajset korakov pred menoj, pa se je pojavila zagonetna senca. Hip nato sem čul skrtanje glojačočih zob. Kot preblik skozi možgane in kot električna struja po telesu. Šakal...

Počasi, skrajno počasi sem dvigal puško. Pri bližino sem pomeril in ukrivil kazalec. Ognjeni zubel, pok in zmolkel krik ranjene zveri, ki se je pognala proti mirtovju, hip nato, ne, v istem hipu je sledil drugi strel, nato smrtin molk. Na nastrelu malo dlake in kri...

Z mešanimi občutki sem odšel domov in o uspehu stražmojstra previdno zamolčal. Zjutraj me je zbudil moj sluga, kateremu sem že zvečer naročil vse potrebno, kar se je tikalo iskanja zastreljenega šakala. Kljub mačku sem takoj razbral z njegovega obraza, da nekaj ni v redu.

— Dotur, ubil si stražmojstrovega psa...“ Zdi se mi, da sem odprl usta, kot podna vrata, pa samo za trenutek, se takoj pribral in dejal slugi: „Pero, tu imaš kovača. Molči kot grob!“

— Dotur, Pero zna molčati! Psa pa nesem na odprto morje, to pa spet velja kovača.“ Zarenčal sem, pa dodal „streljani“ še kovača za pogreb.

Čez teden dni mi je dejal stražmojster žalostno — jezno:

„Alal im vera, so ljudje nesramni. Veste, nekdo mi je ubil kera! V morje ga je vrgel in danes ga je morje vrnilo! Na Trastah sem ga našel!“

— Res, ljudje so pa nesramni, da je kaj! Samo to sem mu dejal, pa se naglo poslovil, češ, da moram še po poslu.

„Na svidenje zvečer pri ljuti!“ je dejal, jaz pa sem že zginit za kamenito ogrado, ki je čuvala borne njivice pred kraško burjo.

ter se obračamo na obrtnike s prošnjo, da ta plemeniti cilj naših tovarišev podpremo z navlavo srečk, katere se dobe v pisarni Združenja obrtnikov. Ker so tudi oni pomagali za našo tombolo, segajte po njih in bo na Silvestrovo mogoče sreča naklonjena kupcu naših srečk.

Te dni bo pobiral pooblaščenec članarino. Prosimo, da se člani, ki še niso poravnali, odzovejo.

Razglas

Pridelovanje zelenjadi na praznih zemljiščih po mestih in vaseh v svrhu prehrane revnih slojev.

V smislu okrožnice banske uprave se vsi posestniki in javne ustanove, kakor občine in zlasti vaški odbori opozarjajo, da prepuste svoje neobdelane parcele, ki pri njih ne pridejo v poštev, revnim slojem v svrhu pridelovanja zelenjadi. Na ta način bi revno prebivalstvo prišlo do nekaterih življenjskih potrebščin lastniki bi pa ne imeli vsled te oddaje nobene izgube. Ta oddaja, oziroma prepustitev zemljišč bi morala biti seveda brezplačna. V tem smislu se obdelavajo prazne parcele tudi v drugih državah, s čemer je v veliki meri pomagano revnim slojem, kakor delavcem in drugim.

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača D. 0-50. Najmanjši znesek je 8 D.

Važno! Modroce, otomane, spalne divane i. t. d. izdeluje solidno in po nizki ceni BERNARD MAKŠ, tapetnik Na skali 5 (v hiši g. šipica).

Mlajša služkinja želi premeniti službo. Gre samo k boljši rodbini v Kranju ali bližnji okolici. Vajena vseh gospodinskih del. Poseduje večletna izkušnja. Nastopi lahko z novim letom. Ponudbe upravi „Gorenjca“ do 15. t. m. pod „Gospodinja“.

Odda se soba s štedilnikom, Stražišče 246.

Smučar in sanke najbolje in najugodnejše kupite pri Dolenc J. Splošno kolarstvo, Stražišče pri Kranju, poleg Gas. doma.

Dve opremljeni sobi (ena s štedilnikom) oddam samo solidni in čisti osebi. Naslov v upravi lista.

„Telefunken“ radio 4 cevni se proda za din 1000.—. Naslov v upravi lista.

Solidna stranka išče dvosobno stanovanje s pritliklami za 1. januar v bližini ali središča mesta. Pismene ponudbe z navedbo najemnine oddajte pod šifro „januar“ na upravo „Gorenjca“.

Kapune za božične praznike dobite pri E. Herlec Kranj — Huje 15. Naročite pravočasno.

Prodajam lepo stavbino parcelo v bližini mesta ob banovinski cesti, meri cirka 6.000 m². Naslov v upravi lista.

Prodajam lepo svinjo 10 tednov brejo. Bobovk 3.

Les vzamem v zameno

za vsakovrstno pohištvo. — Les je lahko mehak ali trd, tudi v hlodih.

„LIPA“

zaloge pohištva
Kranj — Layerjeva ulica

Vsa slikarska dela izvršim hitro in poceni, sedaj v jeseni. Prevzemam napise, kačipote, firme z različnimi imeni, tudi poceni. — Pišite na naslov: VOMBERGAR JERNEJ SLIKAR IN PLESKAR CERKLJE ŠTEV. 30 PRI KRANJU

Ako imate kurja očesa in se vam dela trda koža, pridite v našo higienično urejeno pedikuro, kjer vam naš pediker odstrani vse te neprijetnosti brez bolečin in brez kemičnih sredstev za din 6.—. Ne mučite se s krpanjem nogavic, ker vam za malo denarja strokovnjaško popravimo moške, ženske in otroške nogavice. Samo pri Bata.

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri Centralni vinarni v Ljubljani - Fraakopanska ulica 11.

Za Božič: Vsakovrstna nalivna peresa. Velika zaloga zlatnine, ur, jedilnega pribora, kristala, optike.

Za Božič

priporoča prvovrstno zaklano pitano perutnino (gosi, race, purice in piščance) po nizkih cenah trgovina

Heilig - Korošec
Prednaročila se sprejemajo.

Tri prednosti:

Eleganca, kvaliteta, nizka cena odlikujejo sodobno pohištvo dobavljeno od

tv. Mizarstvo Sloga

Božič Jože

KRANJ — STRUŽEVO

VSAKOVRSNO POHIŠTVO

dobite najceneje
V ZALOGI POHIŠTVA

„LIPA“

KRANJ - Layerjeva ul.

Prijetne praznike

boste imeli, če se pravočasno oskrbite z delikatesami, katere vam nudimo! Imeli bomo lepo izbiro razne zaklane štajerske pitane perutnine: kot goske, purane, račke, kopune in polarde ter piške. — Za postne dni pred prazniki vam nudimo razne morske in sladkovodne ribe ter namočeno polenovko.

Naročila za perutnino in ribe sprejemamo samo do 20. decembra t. l.

Dalje priporočamo našo bogato zalogo raznih konzerviranih rib, sardin, postvri, tunine itd. — Za obdaritev imamo na zalogi primerne likerje, rum, konjak ter razna vina v buteljkah, kakor tudi veliko zalogo razne čokolade, bonbonov, keksov ter lepih bonbonier, dalje razno južno sadje kakor dateljni, smokve, pomaranče, banane itd. — Vse ostalo špecijsko blago dobite vedno sveže in po konkurenčnih cenah.

ALBIN TERČON — „Pri puščavniku“ — KRANJ

KRZNARSTVO KRANJ — specialna krznarska delavnica

BOŽIČEK KUPUJE: za otroke bele plaščke in garniturse vseh barv; za dame najmodernejšee ovratnike, boe, pelerince, jopice, paleto-je, plaščke itd. po najnižjih konkurenčnih cenah samo pri

BERČIČ
TRGOVINA KOŽUHOVINE
KRANJ, PRI NOVEM MOSTU

Lepo božično darilo
je dober aparat znamke

»RADIONE«

Brezobvezno predvajanje:

Schilling Drago - Kranj, Jahačev prelaz 3

Mimica Zagorska:

Marija Taborska

Zgodovinska povest iz dobe turških časov.)

(Dalje)

Martin je že smuknil po brdu navzdol. Zenska se je še poslavljala od otrokovega groba. Skozi tišino gozda je planil krik:

„Pomagaj mi!“

Martin je stekel nazaj na jaso. Turek je že omotal nesrečnici vrv okoli života in jo je hotel odgnati.

„Stoj, pasjeglave!“ je zarjul Martin.

Turek ni bil oborožen, zato je potegnil z vrvjo žensko za seboj. Ta se je opotekla in padla po tleh. Turek pa je le še vlekel breme za seboj, da so ženi znova začele krvaveti roke in noge. Izpustil jo je šele, ko je Martin stal pred njim in mu molil pest v obraz.

„Džaur!“ je siknil Turek. Iskal je za pasom, pa ni našel ničesar, niti noža ne. „Allah, džaur!“ je ponovil in se je hotel hitro umakniti.

„Kje imate mojo sestro?“ je planil vanj Martin.

Turek ni odgovoril, nekam zmedeno je gledal v močnega kristjana. Martin mu je zatulil v uho:

„Kje imate mojo sestro? Kje so ujetniki?“

Turek je delal z roko znamenje, da ne razume. Tedaj je začel spodaj glasove, ki jih je vsekakor dobro poznal. Postal je bolj pogumen in je zaklical v dolino:

„He, Hasan, Selim, he, džaur!“

Martin ni več pomišljal. Sunil je Turka v prsi tako spretno in z močjo, da se je ta zavalil po tleh in mu je od silnega udarca začela kri bruhati iz ust. Martin ga ni gledal, odmotil je ženski vrv in jo potegnil po bregu skozi hosto. Čula sta za seboj klice, pa sta še bolj bežala. Vso pot nista spregovorila besedice, šele ko sta se znašla že daleč doli pri cerkvi v Otoku, sta se oddahnili.

47

„Ali sva sedaj varna?“ je vprašala žena.

„Ti si varna, jaz pa sem v večji nevarnosti, kakor sem bil gori, ko te je Turek zvezal.“

„Zakaj pa?“

„Saj sem ti povedal, da sem Vilibaldov iz Podbrezj. Izven postave sem, ali ne veš?“

„Pa kaj si storil?“

Martin je široko odmahnil z roko.

„Nič se me ne boj. Ne boj se nesrečnega človeka, ki so ga zlobneži obsodili, da je morilec.“

„Da si ti morilec?“

„Nisem. Nič se me ne boj.“

„Saj vem, da nisi,“ je z zaupanjem rekla žena. „Otroka si mi pokopal, Turkovi si me rešili, s seboj na varno me boš vzel, vidim da Turki bodo odšli, ti pa se boš vrnila domov, izgrela boš otrokovo truplo in ga položila k počitku v blagoslovljeno zemljo.“

„Du bi Bog dal tako.“

„Saj bo. Pojdiva hitro.“

Izognila sta se Otoka, prav tako tudi Cerniveca in Brezj. Skozi Posave sta šla, pa ni bilo nikjer žive duše. Stefanova krčma je bila odprta na stečaj, toda prazna. Stefan je pustil Turkom samo gole zidove. Pač, nekdo je bil v vasi. Nesrečni polblazni Gorazd jima je prital nasproti

„Martin! Ali te niso poslali na galere?“

„Niso me. — Kam greš zdaj, Gorazd? Glej, v vsej vasi ni človeka. Vsak čas utegnejo priti Turki. Skrij se vendar!“

„Du bi se skrili? Ali veš, kam grem zdaj?“ Nagnil se je k Martinu in mu je šepnil na uho: „Zdajle grem v Radovljico, danes bom poravnal rajtengo z Leopoldom.“

Martinu so se bleščale oči, vendar je zadrževal kmeta. „Gorazd, ne hodi gori. Na Radovljico so Turki zdaj že skoro gotovo udarili. Leopolda ne boš dobil.“

„Dobim ga. Zdaj je prava ura.“

„Pijau, je,“ si je mislil Martin in ga ni več ustavljal.

„Od vina in od žalosti je pijan, saj ne bo šel nikamor.“ Gledal je za kmetom, toda Gorazdu se ni poznalo, da bi bil pijan.

Martin in planšarjeva žena sta šla čez ljubensko polje, potem pa po vrhu Gobovce, tako da sta se izognila ceste. Mimo Volbenkove kočice sta prišla v Podtabor.

„Pojdi na Tabor,“ je velel Martin ženi, „tam poišči župana Vilibalda, povej mu vse in reci, da ga jaz prosim, naj te varno spravi in naj skrbi zate.“

„Marijo Taborsko bom prosila zate, Vilibaldov sin,“ je ginjeno dejala žena.

„Pa samo županu povej, drugim o meni niti besede ne omeni. — Tvoj mož pase na Begunjski planini?“

Ne, na Poljški.“

„Ze dobro. Če bom le mogel, pojdem k njemu in vse mu bom povedal in ga potolažil.“

„Marijo Taborsko bom prosila zate,“ je ponovila vsa ginjena žena globoko hvaležna za vse dobro Martinu.

„Le pridi, saj jo tudi jaz vsak dan prosim. Da bom vedel možu prav povedati, mi povej, kako ti je ime.“

„Lucija. Pa tega nikar ne pripoveduj, kakšne strašne smrti je umrl Izidorček. O, ti ubogi, ubogi otrok!“ Njene rdeče oči so bile že spet polne solz.

Martinu se je smilila, toda ni je imel časa tolažiti.

„Potolaži se in brž pojdi na Tabor. Pa z Bogom!“

„Bog te obvaruj.“

Trenutek pozneje je že hitela proti varnemu taborišču.

Martin je šel čez polje. Pred Lipetovo hišo je videl gospodarja. Za hip je pomišljal, potem je sklenil, da bo tvegval. Naravnost na Lipetovo dvorišče je šel.

„Oče Lipetov, zakaj niste na Taboru?“

Lipe se je zdrnil.

„Kaj iščeš tu? Izven postave si, pa hodiš po vasi!“

Martin je stopil bližje k starcu in ga je vprašal:

„Ali sta z mojim očetom kaj govorila?“

Sva, vsaki dan.“

„Tudi tisto, no, zaradi Polonice?“

Lipetov obraz se je zmedel in pomračil še bolj.